

Végóráit éli a pszichiátriai gondozás?

Az elbocsátott orvos nem nyugszik bele az addiktológiai intézet felszámolásába

Hosszú és kanyargós az út, amíg el-
érünk a szenvedélybetegek gondo-
zójának Budakeszin található bejá-
ratáig. A távolság matematikailag
a Lánchíd lábánál elhelyezett nulla
kilométerjelzéstől 12 kilométer, egy
betegnek akár évek gyötrődése,
amíg lelkileg kellő erőt gyűjt ahhoz,
hogy segítséget kérjen egy orvostól.
A pszichiátriai problémákkal küz-
dőkben felerősítik a feleslegesség ér-
zését azzal, hogy a Lipót után má-
jus elsejével megszüntetik az Orszá-
gos Addiktológiai Intézetet.

PILÁRI DARINKA

A János-hegy délnyugati lejtő-
jén elterülő település Fő utcá-
ján nemzeti zászló lengedez a
sorház szürke falán, udvarát
porzó homok fedi, a potyogó, egykor fe-
hérré meszelt vakolat pedig magasra, az
épület gangos emeletéig vezet a tekinte-
tet. Mindössze egy nyikorgó ajtó vá-
lasztja el a rideg külvilágot a lelket ápoló
szobától, amelynek előterében négy ember
várakozik. Az Országos Addiktoló-
giai Intézet Budakeszin található gondo-
zóját a főváros három másik intézmé-
nyével együtt megszüntetik május else-
jétől. „A döntés az ésszerűség és költség-
hatékonyság jegyében született” – ahogy
az illetékes tárca fogalmazott. Várako-
zásra int a gondozó pszichiáter főorvo-
sa, aki épp egy középkorú férfival be-
szélget az alig tizenhat négyzetméteres
rendelőben.

Sineger Eleonóra húsz éve dolgozik itt,
szenvedélybetegeket kezel nap mint nap,
valamint ő vezeti a kistérségben azt az
európai kutatást is, amelynek célja a be-
tegségek korai felismerése és a betegek
korai kezelésbe vétele.

– A gondozó előterében várakozó há-
rom hölgyet felkérve egy közös beszélge-
tésre, pszichoterápiás kiscsoportra alaku-
lunk – fogalmaz a pszichiáter –, és a ren-
delő kanapéval, fotellel, számítógéppel
berendezett szobájában mesélni kezdik
életüket. (Az érintettek egy fiatal édes-

A szenvedélybetegségek gyógyításában az egyén elhatározása döntő szerepet játszik

FOTÓ: MATE PÉTER

anya kivételével nevük elhallgatását
kérték, így őket más keresztnévvel szólalt-
juk meg.)

A kötetektől roskadozó könyvespolc
alatt ülő hölgy most van itt először. Kábí-
tószerfüggő, 12 éve szív marihuánás ciga-
rettát mindennap reggel, délben és este.
Két kiskorú gyermek édesanyja, akik kö-
zül 12 éves fia állami gondozásban nevel-
kedik.

– Nagyszülőknél nevelkedtem, sze-
rencsém volt, az öcsém viszont 18 éve-
sen heroin-túladagolásban meghalt –
mondja Mónika öntudatosan. Egyszer
feljelenttem saját magam a rendőrsé-
gen, mert szerettem volna abbahagyni
ezt az egészet – meséli. S hozzátesszi,
egyedül száz százalék, hogy nem tudom
abbahagyni.

A beszélgetést a pszichiáter árnyalt

mondatokkal vezeti, így kerül a sor Klá-
rira, aki mellettem foglal helyet.

– Skizofrén beteg vagyok, és ma már
tudom magam vállalni, csak úton-útfé-
len azt tapasztalom, hogy olyan meg-
jegyzéseket tesznek a pszichiátriai bete-
gekre, hogy „mert az az örült, aki veszé-
lyes a társadalomra”, s nagy ívben elke-
rülök. Az Országos Pszichiátriai Intézet-
be is jártam, amíg be nem zárták. Most
már ismét az egészségügyben dolgozom,
szociálisan rászorulókon segítek, de ha
nincs hova jönnünk, akkor én leszek az,
aki segítségre szorul – magyarázza a kö-
zépkorú nő.

Sineger Eleonóra az asszony aggoda-
lommal és mérhetetlen fáradtsággal teli
mondataira úgy válaszol: Klári teljesen
tünetmentes ma már, higgye el. – Az a
gond Magyarországon, hogy sokan szé-

gyellik, titkolják, ha pszichiáterhez jár-
nak, míg Nyugat-Európában státusszim-
bólynak számít. Olyan jók ma már az
addiktológiai kezelési esélyei, hogy ha va-
laki saját kezébe akarja venni a gyógyu-
lást, akkor megteheti – magyarázza tü-
relmesen az orvos, s tekintetével a bete-
geket pásztázza. – Az OPNI bezárásával
valóban sokan kikerültek a gondozásból,
néhányan hajléktalanná váltak, s ma a
Hárs-hegy erdeiben húzzák meg magu-
kat. Véleményem szerint növekedni fog
az öngyilkosok száma is – mondja vége-
zetül.

Éva, aki 15 éve nyomdászként dolgo-
zik, súlyos alkoholproblémákkal jött
pszichiáterhez. – A főnököm szólt, hogy
Éva, ez így nem mehet tovább, neked
szükség van segítségre – kezd mesélni.
– A munkámat sokáig el tudtam látni, de

tudtam, hogy amikor belenézek a tükör-
be, azt fogom látni, rettenetesen nézek
ki. Amikor már tudtam, hogy felfüggesz-
tenek a munkából, aznap vittem be
magammal alkoholt, és az alagsorban it-
tam, ahol senki nem látta – mondja meg-
történ.

A jelen levő nők mindegyike nehéz
helyzetbe jutott, ugyanakkor elindultak a
problémájukkal való szembenézés görön-
győs útján.

A pszichiáter bocsánatkérés közepette
félbeszakítja a beszélgetést, mivel egy fia-
talembert nyit be, kezében a főorvos fel-
mondólevelével.

– Alá kell írnom, elnézést – szól Eleo-
nóra, majd kezébe veszi az Országos
Addiktológiai Intézet (OAI) igazgatójától
érkező papírokat. – El kell mondanom,
hogy Buda igazgató úr nem önszántából
bocsát el, felsőbb utasítást teljesít. Kér-
dezte tőlem, hogyan szeretnék dönteni,
mivel senior vagyok a szakmában. Fel-
ajánlották, hogy a Liget utcába átmehetek
dolgozni. Aközött választhattam, hogy a
város másik végébe küldenek, vagy alá-
írom a felmondásom.

– De én nem fogom elfogadni, hallga-
tólagosan sem egyezem bele, hogy az OAI
megszűnjön – jelenti ki az orvos, majd
hozzáfüzi: huszonöt év után inkább vállalom,
hogy felmondjanak nekem, arra a
maradványra azonban, ami az intézet
után lesz, semmilyen körülmények között
nem vagyok kíváncsi.

Eleonóra felnéz a könyveknek támasz-
tott fekete-fehér képre, s így szól: *Leven-
del Laci* bácsinak, az OAI első igazgatójá-
nak voltam a munkatársa, az ő öröksége
is itt van.

– Köszönöm, sziasztok! – csukja be
maga után a fiatalembert az ajtót.

– A társadalom összpszichológiai álla-
pota fog romlani, hiszen mindenkinek
van szomszédja, munkatársa, családja,
akik közül ha már egy ember érintett va-
lamelyik szenvedélybetegségben, akkor
az rá is hatással van – mondja az orvos,
majd ígéretet tesz a betegeinek, hogy
mindenképp megtartja valahogy a gon-
dozót.

Pszichoterápiás kiscsoportunk közben
oszladozik, mindenki megy a dolgára.
Mónika kezelését az orvos el is kezdi, így
ők még maradnak.

Egy rendszerváltó emlékezete

A majdnem alapító Diczházi Bertalan kritikája ismét időszerű

MEGYERI DÁVID

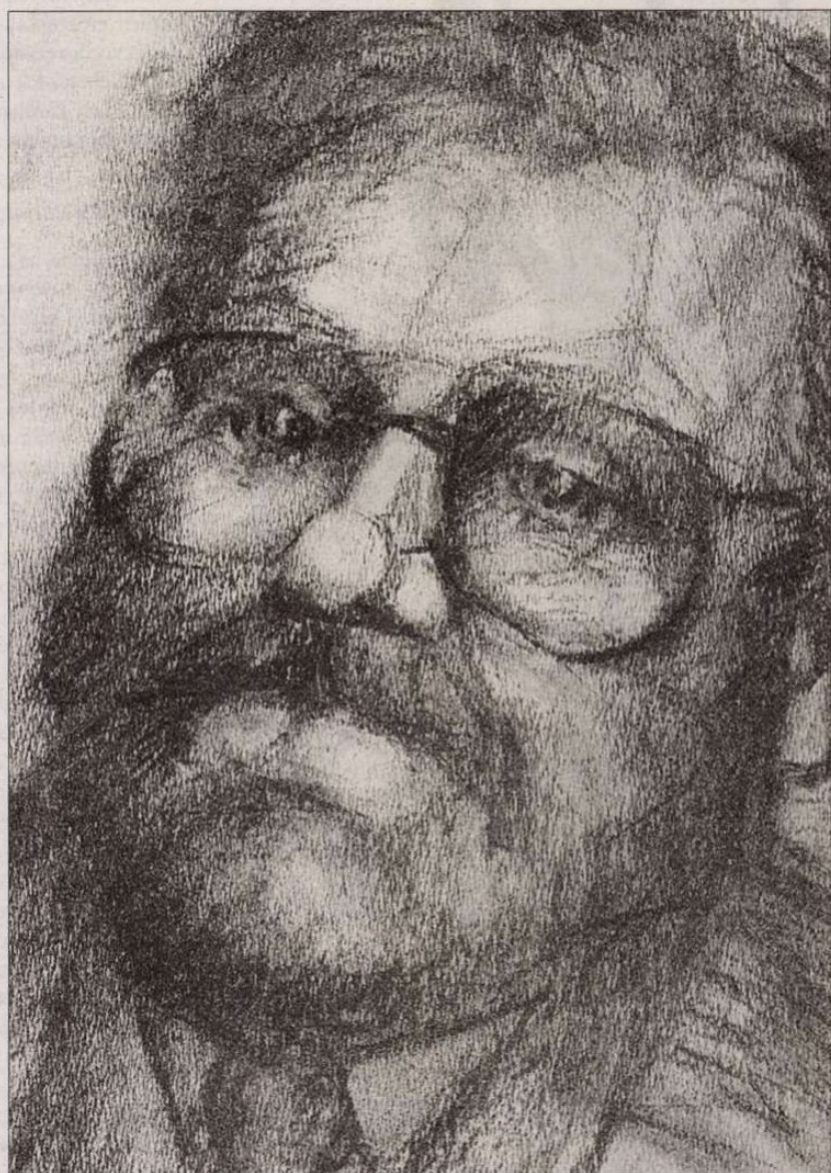
Kévszó esett a Fidesz húsz-
éves születésnapja kapcsán
egy olyan értelmiségiről, aki-
nek komoly szerepe volt az els-
ő magyar független ifjúsági szervezet
megalakításában. Diczházi Bertalan nél-
kül talán nem 1988. március 30-án vagy
nem olyan formában alakul meg a Fi-
desz, ahogy.

A hat esztendeje, fiatalon elhunyt ve-
gyézmérnök, közgazdász az elsők közt
vetette föl, hogy a pártállam idején is le-
hetne alapítani egy alternatív, nem párt-
függő ifjúsági szervezetet. A sors különös
játéka, hogy mégsem írta alá az alapító
nyilatkozatot. A reálértelmiségi közös-
ségszervező életéről szól az a könyv, ame-
lyet régi tisztelői, barátai jelentettek meg
csereháti szülőfalujában, Szalonnán. A
Laki-Lukács László összeállításában köz-
readott In memoriam Diczházi Bertalan
című dokumentum-összeállítás érdemes
lehet mindenki figyelmére, aki a rend-
szerváltozást megelőző és az 1990-et kö-
vető időszakról valós képet akar alkotni.
Diczházi műveiből, a vele készült inter-
júkból kirajzolódik az a posztkádári poli-
tikai erőter, amely igyekezett mindent
elgáncsolni, ami kivethette volna az or-
szágot a permanens csődhelyzetből.
Diczházi egészen ifjan, hamis illúziókkal
telve belépett az MSZMP-be, ám mégis a

nómenklatúrával gyűlt meg leginkább a
baja. A szocializmus eredeti értelmét ko-
molyan véve, megpróbálta saját környe-
zetét egy emberibb élet irányítani.
1980-ban megalakította a 405-ös Társa-
dalompolitikai Kört a kollégiumban,
ahová a progresszíven gondolkodó értelm-
iségieket, írókat, művészeket invitálták.
Később aztán többedmagával azon
gondolkodott, miként lehetne a sikeres
szakkollégiumi hálózatok talaján egy
KISZ-szel konkuráló ifjúsági szervezetet
létrehozni. Ez lett a Fidesz, amelyet azon-
ban ő még Demokratikus Szocialista Ifjú-
sági Szövetségként (DSZISZ) képzelt el.
Nem opportunizmusból, hanem mert
túlzott övatosságra intették személyes ta-
pasztalatai, s reális veszély volt az
MSZMP megtorlása. Politikai bölcsessé-
gére jellemző, hogy később belátta téve-
dését, és sajnálta, amiért nem lett alapító
tagja egy történelemformáló szervezet-
nek. Egy 1988-as elemzését jövőbe látó
módon úgy zárja: feltételezhető, hogy vi-
haros folytatása lesz a Fidesznek. Ugyan-
ebben a Szakkollégiumi Értesítőben meg-
jelent tanulmányban krónikási hűséggel
írja le a nevezetes március 30-a eszmei
hátterét. Felsorolja azokat az érveket,
amelyek a Fidesz azonnali megalakítása
mellett szóltak, s győzedelmeskedtek az ő
kivárási stratégiájával szemben. „Meg kell
mondani, hogy a többségnek nem teszt-
szett a DSZISZ elnevezés” – írja lako-

nikusan. Az olvasó képet alkothat arról,
hogy milyen figyelő szemek és fülek ke-
reszttüzeiben kellett a több tucat fiatalnak
hitet tenni a demokratikus kibontakozás
mellett. Más helyütt ugyanis arról számol
be: „számos megfigyelő vett részt a KISZ
KB-tól, MSZMP KB-tól, a Budapesti
Pártbizottságtól, az egyetemi párt- és
KISZ-testületekből stb.” Hogy mi lehetett
ez az „stb.”, az a díszes megfigyelő stáb és
a pártállami titkosszolgálatok ismeretében
nem lehet kétséges.

A magát akkor szociáldemokratának
meghatározó Diczházi Bertalannak nem
voltak kétségei a kommunista hatalom
természetéről. 2008-ban olvasva akkori
mondait, szinte zavarba jövünk, nem a
máról szólnak-e. Azt kifogásolja, hogy „a
politikai kormányzat állandóan a politikai
megújulásról beszélt, és reformretorikától
visszhangzott az egész ország”. Majd
1996-ban szóvá teszi, hogy a sok millió fo-
rintos prémiumok és a kis nyugdíjak
már-már latin-amerikai szélsőségeket je-
lentenek. Az állami vezetői réteg újabb és
újabb életszínvonal-megszorító intézke-
dések hoz, miközben érdemtelenül ma-
gas jövedelmeket realizál. Váteszként ki-
fejtji: nem önmagában a magas jövedel-
mek okoznak feszültséget, hanem az,
hogy a vezetők nem a közjót szolgálják, és
„a rengeteg elhibázott döntésért senki
sem visel egyéni politikai-erkölcsi-anyagi
felelősséget”.

Brinzay Gábor grafikusművész rajza barátjáról